

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. XI. Alia ratio Theologica ex efficacia seu efficientia gratiæ desumpta

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

forma aut qualitate transeunte illi impressa, prius saltem naturam quam operetur; non verò immediatè per seipsum, seu per specialem ejus assistentiam, aut concursum simultaneum.

Præterquam quod (ut arguit D. Thomas loco citato contra gentes rationes.) si aliqua duo fuerint non unita, & postmodum uniantur, oportet quod hoc fiat per mutationem utriusque; vel alterius tantum: unde cum Deus simultaneè concurrendo cum voluntate humana ad actus supernaturales, ipsi conjungatur & assistat per modum comprincipii, simul cum ea influentis in eandem operationem, debet intervenire aliqua mutatio; quæ eum non possit tenere ex parte Dei, debet se tenere ex parte voluntatis; quæ proinde debet aliquid reale & physicum de novo recipere, prius saltem naturam quam operetur; quod est ipsam physicè præmoveri.

S. XI.

Alaratio Theologica ex efficacia seu efficientia gratia desumpta.

105. **H**æc ratio præcipua est & fundamentalis, potestque sic breviter proponi. Deus per gratiam prævenientem verè & propriè efficit in nobis determinationem voluntatis ad bonum, v.g. ad credendum mysteriis revelatis, vel ad diligendum Deum super omnia: Sed id præstare nequit, nisi voluntatem physicè præmoveat: Ergo datur talis præmotio. Major est de fide: nam de fide certum est, justificationis exordium in adultis à præveniente Dei gratia sumendum esse, sicut definit Tridentinum sess. 6. cap. 7. Exordium autem justificationis in adultis incipit à determinatione liberi arbitrii, quæ infidelis v. g. se determinat ad credendum mysteriis sibi revelatis; unde capite sequenti subditur: *Disponuntur autem ad ipsam justitiam, dum excitati divina gratia & adjuti, fidem ex auditu concipientes, libere moventur in Deum, credentes vera esse quæ divinitus revelata & promissa sunt*: Ergo ex Tridentino Deus per gratiam prævenientem verè & propriè causat in nobis determinationem liberi arbitrii ad credendum.

106. Confirmatur: Determinatio voluntatis ad credendum, vel ad diligendum Deum super omnia, est quoddam initium fidei & bonæ voluntatis, determinantis & applicantis intellectum ad assentiendum mysteriis ei propositis, ut ostendimus in tractatu de fide: Sed de fide certum est, nulla dari in nobis initia fidei aut bonæ voluntatis, quæ non sint à gratia præveniente; ita enim contra Semipelagianos in pluribus Conciliis definitum est, & passim docent Augustinus, Prosper, Fulgentius, & alii SS. Patres. Unde Leo Papa ferm. 8. de Epiphania: *Dicente discipulis Domino, sine me nihil potestis facere, dubium non est hominem bona agentem, à Deo habere & effectum operis & initium voluntatis*: Ergo Deus per gratiam prævenientem, verè & propriè efficit in nobis determinationem voluntatis ad bonum.

107. Minor autem, quam negant Adversarii, multipliciter suaderi potest. Primo quia motio moralis non est vera & propria efficientia, sed impropria tantum & metaphorica; magisque pertinet ad genus causæ finalis, quam efficientis; movet enim solum objectivè, & exhibendo voluntati bonitatem quæ convenientiâ suâ eam

allicit: unde oratores non verè & propriè efficiunt motum voluntatis audientium, quia solum suadendo movent ipsam moraliter; Diabolus etiam non est verè & propriè causa peccati hominis, quia solis consiliis, suasionibus, aut propositione objecti delectabilis, ejus voluntatem movet ad peccandum, ut docet S. Thomas infra quæst. 80. art. 1. & quæst. 3. de malo artic. 3. Idem patet exemplo pueri, qui moraliter movetur & excitatur ad currendum, ostensione pomi vel imaginis; quis enim dicat hanc moralem excitationem esse verè & propriè causam efficientem cursus illius? Ergo Deus per motionem moralem non verè & propriè efficit determinationem nostræ voluntatis ad bonum, sed debet illam physicè præmovere, ut verè & propriè talem determinationem efficiat.

Secundò probatur eadem Minor ratione S. Thomæ loco ultimò citato. Causa efficiens est illa ad quam infallibiliter sequitur effectus: Sed ad actionem consentientis, imperantis, aut suadentis, non sequitur infallibiliter effectus, nempe consensus liber alterius; suasio enim non cogit invitum, ut dicit Augustinus lib. 83. quæst. id est, illum efficaciter ad agendum non determinat: Ergo motio moralis non est vera causa efficiens, subindeque requiritur physica.

Tertiò, Quod non existit, non potest verè & propriè agere; causa enim efficiens operatur in quantum est actu. Sed multoties contingit quod gratia moraliter excitans non existat, quando producit consentus voluntatis & ejus operatio: Ergo saltem tunc non potest esse vera causa efficiens talis consentus. Major patet, Minor etiam constat experientiâ. Nam sæpè quando peccator convertitur, & incipit diligere Deum super omnia, non sentit in anima motus illos indeliberatos timoris mortis vel gehennæ v.g. in quibus Adversarii gratiam moraliter excitantem constituunt.

Confirmatur: Principium effectivum debet esse, vel saltem potest esse simul cum suo effectus, præsertim in actionibus instantaneis & immantibus, quales sunt actus intellectus & voluntatis: Sed actus indeliberati intellectus & voluntatis, non possunt simul esse cum deliberatis, quando versantur circa idem objectum (v.g. quando Deus per actum indeliberatum amoris movet hominem ad actum deliberatum perfectæ charitatis) nam deliberatum & indeliberatum opponuntur contrariè, vel contradiçtoriè, subindeque se invicem excludunt: Ergo gratia moraliter excitans non potest esse principium effectivum actus perfectæ charitatis.

Denique: Motus gratia excitantis solet esse minus perfectus, quam actus supernaturalis ad quem movet; Deus enim, ut supra dicebamus, solet vivâ quadam mortis representatione, aut timore gehennæ, excitare peccatores ad actum contritionis vel charitatis, qui est altioris ordinis, & diversæ speciei ab actu timoris: Sed causa efficiens principalis, debet esse ad minus æque perfecta, ac ejus effectus, cum tota perfectio effectus virtute contineatur in causa: Ergo gratia moraliter excitans, non est, nec esse potest vera causa efficiens actus charitatis, & determinationis voluntatis ad credendum, vel diligendum Deum super omnia.

Dices: Licet Deus per gratiam prævenientem verè & propriè ac physicè non efficiat in nobis liberi arbitrii determinationem ad bonum;

nam; eam tamen verè, propriè, ac physicè causat per gratiam cooperationis & coefficientiæ, seu per concursum simultaneum ordinis supernaturalis, quo unà cum voluntate in eius consensum & determinationem influit.

Sed contra primò: Tridentinum loco citato docet exordium nostræ justificationis (subindeque determinationem voluntatis ad credendum, vel diligendum Deum super omnia, à qua justificatio peccatoris incipit) à Dei gratia movente & præveniente procedere: Sed gratia cooperationis & coefficientiæ, neque prævenit liberum arbitrium, ut patet; aliàs esset gratia præveniens, & non solum cooperans & coefficientis; neque illud movet, ut Paragrapho 1. contra Suarezem multipliciter ostensum est: Ergo Deus per gratiam cooperationis & coefficientiæ non efficit in nobis liberi arbitrii determinationem ad bonum.

Deinde concursus simultaneus, juxta principia Adversariorum, est indifferens, seu indifferenti modo voluntati oblati: Ergo tantum abest, quòd voluntatis nostræ determinationem verè & propriè causet quin potius eam à voluntate supponat vel expectet, ut determinatè in nostris actus liberos influat; seu ut ejus indifferentia, suspensio, & indeterminatio tollatur & resolvatur. De quo plura diximus in tractatu de voluntate disp. 5. impugnando decreta indifferentia.

§. XII.

Corollaria notata digna.

EX dictis inferes primò, negantes physicam prædeterminationem totum ordinem gratiæ actualis destruerè. Cùm enim hicordo in auxiliis sufficientibus & efficacibus præcipuè consistat; hujusmodi autem auxilia, sublata physicà prædeterminatione, stare non possint, ut abundè ostendimus; certè qui eam negant, totum ordinem gratiæ actualis evertunt, & ut loquitur D. Prosper supra relatus, *totaliter extra gratiam sunt.*

Inferes secundò, Adversarios viam sternere hinc errori Semipelagianorum quo asseriebant dari in nobis quædam initia fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura, nec à Deo, sed à libero arbitrio.

Patet etiam hoc corollarium: Nam determinatio voluntatis ad credendum mysteriis reventis, vel ad diligendum Deum super omnia, est quoddam initium fidei & bonæ voluntatis: Sed talis determinatio non potest verè & propriè effici à gratia duntaxat moraliter excitante; nam, ut supra vidimus, excitatio moralis non est vera & propria efficientia, sed impropria tantum ac metaphorica: nec etiam à gratia coefficientiæ, seu concursu simultaneo ordinis supernaturalis; cum talis concursus liberi arbitrii determinationem non præveniat, sed supponat, vel expectet à voluntate creata, ut docent Adversarii: Ergo sublata gratiæ physicè prædeterminante, determinatio voluntatis ad credendum, vel diligendum Deum super omnia, verè & propriè non potest causari à gratia, subindeque in solam naturam tanquam in veram & propriam causam efficientem debet reduci.

Inferes tertio, Yzambertum, & quosdam alios Doctores Sorbonicos, qui gratiam ex se & ex

A natura sua efficacem admittunt, & negant eam physicè prædeterminare liberum arbitrium, non loqui consequenter, sed pugnancia scribere & docere.

Probatur breviter: Gratia ex se & ex natura sua efficax, debet verè & propriè efficietè liberi arbitrii determinationem ad bonum, v.g. ad diligendum Deum super omnia, vel ad credendum mysteriis revelatis: Atqui gratia moraliter tantum movens & præveniens voluntatem, non verè & propriè efficit liberi arbitrii determinationem ad bonum, sed improprie tantum, & metaphoricè; cùm motio moralis non sit vera & propria efficientia, sed impropria duntaxat ac metaphorica, & magis ad genus causæ finalis quàm efficientis reducatur, ut Paragrapho præcedenti fusè ostendimus: Ergo gratia moraliter tantum movens & excitans voluntatem, non potest esse de se & ex natura sua efficax, sed accidentaliter tantum, & ab eventu, ut Molina & alii Recentiores docent.

Confirmatur primò: Motio moralis se tenet ex parte objecti, & fit per ostensionem boni, quod convenientià suâ voluntatem allicit & invitat; unde objectiva appellatur, ut supra notabili primò declaravimus: Sed nulla motio se tenens ex parte objecti, in hoc statu viæ, potest esse de se & ex natura sua efficax & infallibilis: Ergo nec ulla motio purè moralis. Major patet ex supra dictis. Minor probatur ex D. Thoma 1. p. quest. 105. art. 4. in corp. ubi sic discuitur: Non enim sufficienter aliquid potest movere aliquid mobile, nisi virtus activa moventis excedat vel saltem adæquet virtutem passivam mobilis: Virtus autem passiva voluntatis se extendit ad bonum universale, sicut & intellectus objectum est universale: quodlibet autem bonum creatum est quoddam particulare bonum, solus autem Deus est bonum universale; unde ipse solus implet voluntatem, & sufficienter eam movet ut objectum. Quibus verè s. aperte declarat, nullum bonum creatum, quantumvis congruè propositum voluntati, eam ex vi propria posse efficaciter movere & determinare ad sui dilectionem, sed hoc convenire soli bono infinito & universali, clarè & intuitivè cognito. Unde Deus, prout à nobis viatoribus obicere & enigmaticè per fidem cognoscitur, non potest in ratione objecti voluntatem efficaciter movere: quia tunc non apprehenditur ut bonum universale, continens in se omnem rationem boni, sed interdum representatur ut inferens malum pænæ, vel prohibens bonum aliquod delectabile, ad quod inclinatur voluntas, quæ subinde potest ipsum odio prosequi, vel non diligere; atque adeò nulla motio se tenens ex parte objecti, in hoc statu viæ, potest esse de se & ex natura sua efficax & infallibilis, seu infallibiliter movere voluntatem.

C Confirmatur secundò: Illud quod movet efficaciter voluntatem ad agendum, debet eam movere & determinare, non solum quantum ad specificationem, sed etiam quantum ad exercitium; cùm repugnet voluntatem operari, nisi aliquem actum in particulari eliciat: Sed nullum objectum creatum, quantumvis congruè propositum voluntati, nec ipse etiam Deus, ut à nobis hic in via obscure per fidem cognoscitur; nec bonum ut sic, seu beatitudo in communi, possunt efficaciter & infallibiliter movere & determinare voluntatem, quantum ad exercitium actus; sed solum quantum ad specificationem, &

E Confirmatur primò: Motio moralis se tenet ex parte objecti, & fit per ostensionem boni, quod convenientià suâ voluntatem allicit & invitat; unde objectiva appellatur, ut supra notabili primò declaravimus: Sed nulla motio se tenens ex parte objecti, in hoc statu viæ, potest esse de se & ex natura sua efficax & infallibilis: Ergo nec ulla motio purè moralis. Major patet ex supra dictis. Minor probatur ex D. Thoma 1. p. quest. 105. art. 4. in corp. ubi sic discuitur: Non enim sufficienter aliquid potest movere aliquid mobile, nisi virtus activa moventis excedat vel saltem adæquet virtutem passivam mobilis: Virtus autem passiva voluntatis se extendit ad bonum universale, sicut & intellectus objectum est universale: quodlibet autem bonum creatum est quoddam particulare bonum, solus autem Deus est bonum universale; unde ipse solus implet voluntatem, & sufficienter eam movet ut objectum. Quibus verè s. aperte declarat, nullum bonum creatum, quantumvis congruè propositum voluntati, eam ex vi propria posse efficaciter movere & determinare ad sui dilectionem, sed hoc convenire soli bono infinito & universali, clarè & intuitivè cognito. Unde Deus, prout à nobis viatoribus obicere & enigmaticè per fidem cognoscitur, non potest in ratione objecti voluntatem efficaciter movere: quia tunc non apprehenditur ut bonum universale, continens in se omnem rationem boni, sed interdum representatur ut inferens malum pænæ, vel prohibens bonum aliquod delectabile, ad quod inclinatur voluntas, quæ subinde potest ipsum odio prosequi, vel non diligere; atque adeò nulla motio se tenens ex parte objecti, in hoc statu viæ, potest esse de se & ex natura sua efficax & infallibilis, seu infallibiliter movere voluntatem.

ut